

Лекція № 6

ТЕМА: Конституція сільськогосподарських тварин. Добір та підбір у тваринництві.

План.

1. Конституція. Типи конституції.
2. Екстер'єр сільськогосподарських тварин
3. Інтер'єр сільськогосподарських тварин
4. Добір та підбір у тваринництві

д/з Волкова Н.І. Основи тваринництва і бджільництва ст.

1. Конституція. Типи конституції.

Термін "конституція" грецького походження й зустрічається в літературі майже дві тисячі років. Під конституцією розуміють загальну будову організму тварин, зумовлену спадковими особливостями його розвитку, внутрішнім взаємозв'язком будови і функцій тканин та органів як єдиної системи, що характеризує напрям продуктивності, обмін речовин, тривалість умов життя.

Фактори, які впливають на формуванні! конституції тварин

- спадкові задатки батьків
- тривалість і напрям відбору (комплексний або односторонній)
- є умови зовнішнього середовища, особливо годівля.

Генотип і середовище - це фактори, що визначають формування конституції тварин.

Класифікація тинів конституції

П.М. Кулешов виділив чотири тиші конституції: грубий, ніжний, щільний, рихлий.

М.Ф. Іванов додав міцний тип конституції.

Груба конституція - тварини мають товсту шкіру, масивний кістяк, важку голову, коротку шию. Як правило, це малопродуктивні тварини - сіра українська порода великої рогатої худоби.

Ніжна конституція - протилежна грубій; тварини мають тонкий скелет, тонку шкіру, легку голову. Цей тип характерний для беконних порід свиней (естонська і латвійська беконні), чистокровної верхової, арабської породи коней.

Щільна конституція - шкіра середньої товщини, добре розвинена мускулатура, міцний кістяк, слабо розвинена жирова тканина. До цього типу належать тварини симешальської та лебединської порід рогатої худоби, орловська порода коней.

Рихла конституція — тонка рихла шкіра, об'ємна мускулатура, добре розвинута жирова тканина, масивна будова тіла. До тварин цього типу відносяться м'ясні породи великої рогатої худоби - шароле, обердин ангус, герефорд та інші.

Міцний тин конституції — добре розвинутий кістяк і мускулатура, пропорційна будова тіла, підвищена життєздатність. Цей тип конституції надзвичайно важливий для всіх племінних тварин. Найбільш характерними представниками цього типу є свині української рясної.

Послаблення конституції приводить до захворювання тварин, втрати плодючості, короткого періоду їх використання, тип конституції тварин значною мірою залежить від умов годівлі, догляду, утримання, спадковості, цілеспрямованого добору та підбору тварин. Конституція і пов'язані з нею якості тварин більш повно розкриваються при вивченні екстер'єру.

2. Екстер'єр сільськогосподарських тварин - це зовнішні форми тіла тварини та особливості його окремих частин (статі), які тісно пов'язані з конституцією.

У тваринництві екстер'єр використовують для визначення породних особливостей, напрямку продуктивності, недоліків окремих частин тіла, які знижують продуктивні якості. Екстер'єрні особливості тварин оцінюються фахівцями при проведенні комплексної оцінки -бонітування. При цьому тварина оцінюється за статтями екстер'єру.

Існує декілька методів оцінки екстер'єру - окомірний, за допомогою промірів тіла тварини і фотографування.

Всього нараховується 52 проміри, для виставок беруть 22 проміри.

Для великої рогатої худоби існує 11 промірів, для коней - 4, свиней - 1, овець - 5. На основі отриманих промірів вираховують індекси будови тіла та розробляють відповідні графіки росту. За отриманими промірами та за таблицями 2.1, 2.2 є також можливість визначити живу масу рогатої худоби, свиней, коней (рис. 2.5, 2.6).

1 - великої рогатої худоби; 2 - свиней; а-в - довжина тулуба; с-о-п - обхват грудей за лопатками

Для визначення живої маси великої рогатої худоби необхідно знати два проміри - косу довжину тулуба (від плеча - лопаткового з'єднання - до заднього виступу сідничних бугрів). Цей промір знімається по діагоналі мірною палицею.

Другий промір – обхват грудей за лопатками, який вимірюється мірною стрічкою. Точка перетину цих двох промірів і покаже приблизну живу масу тварини.

При визначенні живої маси свиней за системою взаємозв'язку промірів тулуба тварин враховується обхват грудей за лопатками та довжина тулуба (від середини між вухами до кореня хвоста).

3. Інтер'єр сільськогосподарських тварин - сукупність внутрішніх анатомічних, фізіологічних і біохімічних властивостей організму, які тісно пов'язані з його конституцією та напрямом продуктивності. З метою більш повного його визначення вивчається також вим'я тварин, шкіра, потові і сальні залози; досліджується кров, жирність і білковість молока та ряд інших показників.

Це дозволило встановити, наприклад, що високопродуктивні тварини мають прискорене дихання, частоту пульсу, середню температуру тіла. Відповідно якість кісток та волосяного покриву. Наприклад, знання групи крові - поліморфізму - дає змогу контролювати походження тварин, бо системи крові генетично успадковуються.

Кондицією тварин називають стан вгодованості тварин, який залежить від рівня годівлі, догляду, утримання і використання. Фахівці розрізняють такі кондиції: заводську (племінну), виставкову, робочу, відгодівельну, голодну.

- **Заводська** - характеризується доброю вгодованістю, жвавим темпераментом тварини, який мусить бути під час парування.
- **Виставкова** - тварини вище середньої вгодованості, відповідають вимогам виставки, мають блискучу шерсть, охайний вигляд.
- **Робоча кондиція** - властива робочим коням, волам, віслюкам при середній вгодованості з високою працездатністю.
- **Відгодовільна** - характеризується високим станом вгодованості зі значною кількістю відкладеного жиру. Ця кондиція характерна для всіх видів тварин і птиці.
- **Голодна** - спостерігається при недостатній годівлі, поганому догляді й утриманні, надмірному використанні робочих коней, а решта -захворюванні тварин.

Статі - це анатомічні ділянки на тілі тварин, які мають свої умовні межі. Особливими статями є: голова, шия, холка, грудна клітка, спина, попереk, круп, черево, кінцівки, вим'я, статеві органи. Оцінка проводиться згідно з інструкцією за 100- бальною шкалою.

Статі молочної корови:

Горло, щелепа; морда; перенісся; лоб; потиличний гребінь; шия ; холка; обхват грудей; спина (проекція); грудний відділ; ребра; тулуб; голодна ямка; попереk; тазостегнове зчленування; корінь хвоста; сідничні кістки; хиіст; прикріплення задньої частини вим'я; стегно; колінний суглоб; задня частина вим'я; скакальний суглоб; китиця хвоста; копитце; копито; бабки; клубова ділянка; передня частина вим'я; прикріплення передньої частини вим'я; молочні вени; молочні колодязі; п'яtkова частина; підшва копита; груднина; ліктьовий суглоб; підгруддя; плечовий суглоб

Основні вимоги до статей екстер'єру залежать від напряму продуктивності.

Екстер'єрний метод дає змогу оцінити анатоомо-фізіологічні якості тварин за їхніми зовнішніми формами, що має велике значення у племінній справі. **Адже більшість інтер'єрних показників можна отримати лише після забою тварини.** Однак племінних високоцінних тварин забивають після втрати ними з віком відтворговальних функцій, тому селекціонер повинен визначати внутрішню будову організму за ного зовнішніми ознаками.

Голова у корів дещо легша і довша, ніж у бугаїв-плідників. У тварин молочних порід вона порівняно легша, ніж у тварин порід подвійної продуктивності. У м'ясної худоби голова невелика, широка і трохи вкорочена в лицевій частині черепа. Надто вузька і видовжена голова трапляється у перерозвинених тварин ніжної конституції.

Шия у бугаїв-плідників порівняно коротка і дуже обмускулена. У молочної худоби вона довша, ніж у тварин порід подвійної продуктивності і особливо м'ясних. Довга і вузька шия з вирізом у верхній частині (загрівок) свідчить, як правило, про перерозвиток тварини, а тому небажана.

Складки шкіри внизу шиї називають підгруддям. Воно добре розвинене у тварин порід подвійної продуктивності.

Холка може бути високою і низькою, короткою і довгою, вузькою і широкою. Бажано, щоб у тварин молочних порід і порід подвійної продуктивності вона була широкою, довгою і рівною. У м'ясної худоби холка зазвичай низька й широка, іноді роздвоєна. Висока і гостра холка є показником слабого розвитку грудного поясу тварини.

Груди характеризують за довжиною, шириною, глибиною і обхватом. У м'ясної худоби вони широкі й глибокі, як і у тварин порід подвійної продуктивності. Молочна худоба характеризується відносно глибокими, але не широкими грудьми. Якщо відношення промірів глибини грудей до висоти у холці перевищує 50 %, груди вважають глибокими, при меншому відношенні - неглибокими.

Стіна у тварин усіх порід має бути відносно широкою і рівною. Вирівняна спина свідчить про міцність опорно-сполучного апарату, провисла (особливо у молодих тварин) - про слабкість конституції.

Поперек, як і спина, має бути широким і рівним.

Круп (крижі) утворюється крижовою кісткою, кістками таза і першими хвостовими хребцями. У худоби розрізняють круп прямий, піднятий і звислий; довгий і короткий; вузький і широкий; округлий, дахоподібний і шилозадий. Бажано, щоб у худоби всіх порід він був довгий, прямий і широкий.

Особливу увагу слід звертати на **ширину тулуба** тварини в тазостегнових зчленуваннях: широкий таз позитивно корелює з високою молочною продуктивністю. Крім того, при широкому тазі у корів утворюються сприятливі умови для проходження плода через пологові шляхи.

Черево утворює середню третину тулуба, розвиток якого пов'язаний з травленням тварини. Розрізняють черев добре і погано розвинене, сухорляве і надто відвисле, або "сінне". І сухорляве, і відвисле черева небажані. Середня третина тулуба у м'ясної худоби значно коротша, ніж у тварин порід подвійної продуктивності і особливо молочних.

Кінцівки мають бути правильно і широко поставлені. Вузька і слонова їх постановка, а також саблистість кінцівок небажані для будь-якої тварини. Тварин зі слоновою постановкою кінцівок, особливо бугаїв-плідників, не слід залишати для племінних цілей. Багато вчених і практиків відносять цей недолік екстер'єру до спадково зумовленого захворювання - спастичного парезу. Такі тварини здійснюються і пересуваються з великими труднощами. Слабкість кінцівок завжди свідчить про слабкість кістяка взагалі.

Статеві органи мають бути добре розвинені, це є показником нормальної відтворювальної функції і функції ендокринної системи.

Вим'я оцінюють за його об'ємом, співвідношенням четвертин, розвитком дійок і прикріпленням до тулуба. Форма і будова вим'я визначають технологічні особливості корів. За формою розрізняють вим'я ванно- і чашоподібне, округле, козяче і примітивне. Найбільш бажаним є ванно- або чашоподібне вим'я, яке щільно прилягає до тіла, з великим "запасом", рівномірно розвиненими частками, з нормально і широко розставленими дійками.

Козяче вим'я має недорозвинені передні частки. Примітивне вим'я характеризується загальною недорозвиненістю. Для машинного доїння корови з козячим і примітивним вим'ям непридатні.

До екстер'єру відносять також масть тварини, тобто забарвлення її волосяного покриву. Велика рогата худоба буває простої (біла, полова, руда, червона і чорна), складної (бура, сіра, чала) і строкатої (полово-строката, руда строката, червона строката, чорно-строката) мастей.

4. Добір та підбір у тваринництві

Племінна робота - це система організаційно-технологічних заходів, спрямованих на поліпшення породних якостей тварин і з метою підвищення їхньої продуктивності. Основними елементами племінної роботи є відбір і підбір сільськогосподарських тварин.

Відбір і підбір - важливі методи поліпшення стад та порід тварин, пристосованих до певних умов існування. Підбір - це спрямована система паруваль, відібраних для отримання потомства з бажаними якостями. Ці два методи пов'язані міме собою і тільки в поєднанні дають позитивні результати.

Відбір сільськогосподарських тварин

Відбір. Вчення про відбір розроблено Ч. Дарвіном, який на підставі вивчення матеріалів щодо поліпшення порід тварин і сортів рослин дійшов висновку, що цей процес відбувається під дією природного і штучного відбору.

Природний відбір — це використання в боротьбі за існування тих організмів, які найбільше пристосовані до умов зовнішнього середовища й відтворення потомства. Природний відбір мав, безумовно, вирішальне значення у період приручення та одомашнення тварин. Проте в умовах сучасних технологій ведення тваринництва на всіх етапах поліпшення чи створення порід його дія послаблена, але неминуха.

Штучний відбір здійснюється людиною і спрямований на виділення для подальшого розведення тварин найбільш міцних, здорових і цінних за продуктивними та племінними якостями.

Ефективність відбору залежить від таких чинників: напряму (мети) та інтенсивності відбору; кількості ознак і чисельності тварин; оцінка за фенотипом, генотипом та якістю потомства; групування тварин за походженням, господарською і племінною цінністю, призначенням, віком, класами; рівня знань

та досвіду селекціонерів тощо. У тваринництві існує кілька форм методичного відбору - масовий, індивідуальний, технологічний, стабілізуючий та ін.

Масовий (фенотиповий) відбір провадять за індивідуальними особливостями тварин - продуктивністю, конституцією, екстер'єром, інтер'єром, життєздатністю без урахування їхнього походження та якості потомства. В товарних господарствах застосовують ще груповий відбір (форма масового), тобто тварин поділяють на групи залежно від мети використання.

Індивідуальний (генотиповий) відбір передбачає врахування передусім походження (генотипу) та якості потомства, а також власного фенотипу тварини, її предків, родичів, потомства. Індивідуальний відбір є основною формою роботи в племінному тваринництві, оскільки дає кращі результати у вдосконаленні продуктивних і племінних якостей тварин порівняно з масовим відбором.

Технологічний відбір. Інтенсифікація тваринництва, переведення галузі на промислову основу поставили свої вимоги щодо відбору тварин, найбільш пристосованих до нових умов утримання та використання. У разі технологічного відбору враховують придатність корів для машинного доїння, стійкість проти хвороб (вим'я, кінцівки), стабільність лактації, темперамент тощо.

Стабілізуючий відбір. Під цим поняттям розуміють відбір, спрямований на збереження і закріплення у стаді на певний період тварин бажаного типу без зміни їх в іншому напрямі.

Відбір тварин проводять за основними ознаками: великої рогатої худоби - за молочною продуктивністю і жирномолочністю; свиней - скороспілістю та плодючістю; овець - настригом, довжиною й тониною вовни; коней - робочою продуктивністю; птиці - за несучістю, скороспілістю тощо.

Ознаки та показники відбору. У селекційній роботі враховують різні господарсько корисні ознаки й показники, за якими здійснюють відбір.

Ознаки - це ті господарські якості, заради яких розводять сільськогосподарських тварин (молочність, м'ясність, якість ему шків, міцність конституції, придатність корів до машинного доїння та ін.).

Показники - це переважно кількісні критерії, за якими можна визначити розвиток тієї чи іншої ознаки (жива маса, приріст, забійний вихід, говщина і піпуку, кількість молока, вміст жиру та білка в молоці тощо). Залежно від мети відбору кількість ознак і показників може бути різною.

Проводити відбір тварин за великою кількістю ознак практично досить складно. Крім того, чим більше ознак враховують у процесі відбору, тим менший ефект може бути одержаний по кожній із них. Відбір же за невеликою кількістю ознак хоч і прискорює досягнення мети, однак часто супроводиться зниженням міцності конституції, плодючості, що негативно позначається на продуктивності та племінних якостях тварин.

Щороку в серпні-вересні у господарствах проводять комплексну оцінку племінних і продуктивних якостей тварин із метою визначення подальшого використання їх, яка називається бонітуванням. Тварину впродовж її життя оцінюють кілька разів, і кожна наступна оцінка уточнює попередню.

Бонітувальні класи - основні критерії якісного групування поголів'я. Основним (базисним) класом є перший. Тварини, що належать до першого класу, повинні відповідати вимогам затвердженого стандарту і бути придатними для запису їх до Державної книги племінних тварин. До другого й третього класів відносять тварин, які мають показники, нижчі від стандарту породи.

Селекційні ознаки відбору. Оцінювання і відбір тварин за комплексом ознак здійснюють за генотипом (походження та якість потомства) й фенотипом (індивідуальний розвиток, конституція, екстер'єр, жива маса, продуктивність). Кожна з цих оцінок доповнює одна одну і дає змогу відбирати найкращих тварин, поліпшувати стадо. Послідовність оцінювання може дещо змінюватися залежно від виду тварин, напряму їхньої продуктивності.

Оцінювання і відбір за походженням дають можливість визначити ще до народження тварини її призначення - для вирощування на плем'я, м'ясо та ін. Зоотехнічні записи щодо походження тварин ведуть за певними формами, які називаються родоводами. В родоводах зазначають не тільки клички предків (батьки і матері, діди та бабусі, прадіди і прабабусі тощо), а й основні відомості про них - ідентифікаційний (індивідуальний) номер і номер за ДКПТ, породність, продуктивність, живу масу, проміри, клас та ін. Особливо цінними є ті тварини, у родоводах яких продуктивність зростає від далеких до ближчих родичів і де трапляються рекордисти й рекордистки, чемпіони виставок. Під час оцінювання також враховують продуктивність бічних родичів (брати, сестри, напівбрати, напівсестри тощо).

Оцінювання і відбір тварин за якістю потомства проводять для визначення племінної цінності батька й матері, і ці питання є одними з найскладніших у зоотехнії. Оцінювання спадкових та племінних якостей тварин за розвитком господарсько корисних, морфологічних і фізіологічних якостей приплоду

надійніше ніж за родоводом, однак дані про походження тварин дають можливість глибше оцінювати їхні племінні якості.

Для правильного оцінювання плідників за якістю потомства необхідно враховувати вік батьків, яких спаровують, та їхнього потомства; вплив матерів; умови вирощування, годівлі, утримання та використання; оцінку всього одержаного потомства й аналіз його за комплексом біологічних та господарсько корисних ознак; точність оцінювання ознак селекції; кількість потомства й облік генеалогічних поєднань, за яких їх отримано. Кінцеві результати оцінювання плідника великою мірою залежать і від того, з якими групами тварин слід порівнювати показники його потомства, щоб одержати об'єктивну оцінку племінних якостей плідника.

Оцінювання і вибір тварин за індивідуальним розвитком, конституцією, екстер'єром, живою масою. Практика зоотехнічної роботи свідчить, що існує певний зв'язок між зовнішньою будовою тіла тварини та її господарсько корисними ознаками. Розроблено певні вимоги до окремих статей, особливо тих, що тісно пов'язані з основною продуктивністю. Тільки конституціонально розвинена тварина з міцним кістяком, достатньо щільною та еластичною шкірою, розвинутою мускулатурою, добре вираженим типом породи може бути високопродуктивною.

У молочному скотарстві корів відбирають за надоєм, вмістом жиру і білка в молоці, кількістю молочного жиру за 305 днів лактації або за вкорочену (не менше ніж 240 днів) закінчену лактацію. При цьому залежно від кількості отелень корів оцінюють за показниками першої й найвищої лактації, середньою продуктивністю за три лактації, надоєм за все життя.

Основними чинниками, що впливають на кількісні та якісні показники м'ясної продуктивності сільськогосподарських тварин, є інтенсивність вирощування й відгодівлі, порода, вік, стать, скоро сплість. Ці показники визначають за життя тварин і після їх забою. За життя враховують живу масу, абсолютний та середньодобовий прирости, вгодованість, скороспілість, витрати кормів на одиницю приросту.

Підбір сільськогосподарських тварин. У тваринництві відбір й підбір є основними зоотехнічними методами поліпшення продуктивних та племінних якостей тварин.

Підбір - це використання для спаровування кращих із відібраних особин із метою одержання від них потомства з бажаними ознаками. Підбір певною мірою продовжує відбір і не лише закріплює, а й розвиває ознаки, за якими ведуть селекцію.

Відбирають тварин для парування на підставі матеріалів бонітування, тобто за конституцією та екстер'єром, живою масою і продуктивністю, плодючістю, скороспілістю, походженням та якістю потомства. Широка мережа спермобанків, де тривалий час зберігається в замороженому стані сперма різних плідників, відкриває великі можливості для цілеспрямованого підбору і підвищення його ефективності.

У практиці племінної роботи залежно від мети й завдань, що стоять ієред тваринництвом керуються такими головними принципами проведення підбору (за М.А. Кравченком), як: цілеспрямованість; перевага плідників над матками, з якими їх парують; максимальне використання найкращих плідників; збереження у потомства позитивних якостей батьків за допомогою однорідного підбору; одержання у потомства бажаних змін порівняно з батьками методом різнорідного підбору; виявлення й використання найкращих поєднань; недопустимість спорідненості тварин, яких парують, або регулювання її ступеня й спрямованості; розведення за лініями та родинами.

Розрізняють дві форми підбору - індивідуальний і груповий.

Індивідуальний підбір застосовують здебільшого у племінних господарствах і на племінних фермах, закріплюючи за маткою певного плідника для отримання цінного потомства з необхідними якостями. При цьому враховують племінні та продуктивні якості тварин, яких парують, їхні екстер'єрні й конституціональні особливості, походження, належність до лінії або родин.

Під час індивідуального підбору важливо завжди звергати увагу на генеалогічну поєднуваність тварин і виділяти батьківські пари, від яких одержано найцінніше потомство, для повторення подібних поєднань у майбутньому. Однак такий підбір може бути ефективним, якщо його здійснюють систематично з урахуванням походження тварин і оцінки всіх плідників й основного маточного поголів'я за якістю потомства.

Груповий підбір проводять у товарних господарствах, закріплюючи одного або двох плідників певного походження та якості за групою подібних між собою маток. В умовах широкого застосування штучного осіменіння груповий підбір є основним для неплемінних господарств. Під час складання плану враховують продуктивні якості тварин, живу масу, показники екстер'єру, а також плодючість і великоплідність. Для запобігання спорідненому паруванню плідників замінюють через кожних два роки кращими особинами інших неспо-ріднених ліній, тобто практикують тгтно-групотт підбір, у разі якого за десять років використовують плідників 5-6 різних великих ліній.

Залежно від мети селекційної роботи в практиці тваринництва застосовують однорідний (гомогенний) або різнорідний (гетерогенний) підбір.

Однорідний (гомологічний) підбір здійснюється для збереження, закріплення та посилення в потомстві найбільш бажаних притаманних батькам ознак, за якими ведеться селекційна робота. З цією метою для парування підбирають плідників і маток, схожих за напрямом продуктивності, типом конституції, екстер'єром, а також за походженням. Схожість може бути за однією (високі надої) або кількома ознаками (висока молочність та жирномолочність).

Різнорідний (гетерогенний) підбір передбачає парування плідників і маток, які несхожі між собою за напрямом продуктивності, типом конституції та екстер'єром. При цьому до маток, які мають недоліки, підбирають таких плідників, у яких ці недоліки відсутні. Різнорідний підбір застосовують із метою виправлення в природі недоліків, властивих одному з батьків; для отримання потомства проміжного типу щодо якостей батьків або кращих, за них; підвищення життєздатності приплоду (явище гетерозису).

У товарних господарствах застосовують переважно різнорідний підбір, у племінних і на племінних фермах - як різнорідний, так і однорідний, причому перший має передувати другому.

Існує тісний, близький, помірний, віддалений інбридинг. Дослідженнями встановлено, що тривале, особливо близьке, споріднене парування впродовж кількох поколінь часто призводить до послаблення конституції, зниження продуктивності, плодючості, життєздатності, порушення розвитку, тому в племінних господарствах частіше застосовують помірний, інбридинг. Якщо загальний предок плідника чи матки знаходиться далі V ряду родоуду, парування вважають уже неспорідненим.

Відбір і підбір як методи розведення доповнюють один одного й спрямовані на поліпшення окремих груп тварин, стад, порід і є основою племінної роботи.

Зоотехнічний облік у тваринництві

Для ведення зоотехнічного обліку, недопущення плутанини з походженням тварин всім при народженні присвоюють індивідуальні номери, які записуються у відповідні документи. Цей номер зберігається за твариною протягом усього її життя. У практиці тваринництва застосовують різні способи мічення.

Велику рогату худобу мітять за допомогою вищипів на вухах, настикових бірок, татування на внутрішній стороні вуха, випалювання на рогах, нашійників з металевими пластинками. Для свиней використовують пластикові бірки, вищипи на вухах татування з зовнішньої сторони вуха.

При будь-якому способі мічення в господарстві не допускають повторення однакових номерів. Таврування проводять холодним і гарячим способом. При гарячому - тавро добре нагрівають і прикладають на 10-20 секунд на лопатці нижче верхньої частини холки або на крупі. При холодному методі - тавро охолоджують до мінус 190 градусів у рідкому азоті і на 20-30 секунд прикладають до тулуба. На місці тавра виростає біле волосся.

Татування проводять спеціальними щипцями на внутрішній поверхні вуха, цифри голчастого типу вставляються в щипці до номера 9999.

Крім мічення, тваринам присвоюють клички, які одночасно з індивідуальним номером заносять до акту про приплід і у всі інші документи. Клички повинні бути простими, короткими, зрозумілими, не збігатися з іменами людей, організацій, назвами національностей, міст, країн.

У свинарстві клички молодняку беруться по матері або по бацькові, наприклад, всі свинки отримані від Волшебниці мають кличку матері, а самці - кличку батька. У більшості господарств клички самців і самок великої рогатої худоби дають за першою літерою матері.

У конярстві з давніх часів існує дещо інший порядок: у кличці тварини обов'язково мусять бути перші літери батька і матері, наприклад, видатний плідник орловської рисистої породи Г1ЮН -батько Отклік, мати Гіриданіца. Вибираючи клички для худоби, користуються словниками, енциклопедіями та іншою довідковою літературою.